

Irídia

SMC salutmental
Catalunya

federació
veus

La
CAPÇALERA

Barcelona, 16 de juliol de 2024

Honorable Senyor **Jaume Collboni**
Alcalde de Barcelona

Il·lustríssim Senyor **Albert Batlle**
Tercer tinent d'Alcalde i Director de l'Àrea de Prevenció, Seguretat, Convivència i Règim Interior.

Intendent Major **Pedro Velázquez**
Cap de la Guàrdia Urbana de Barcelona

Benvolguts,

Des d'Irídia – Centre per la Defensa dels Drets Humans¹, la Federació Salut Mental Catalunya², la Federació VEUS³ i La Capçalera⁴ ens posem en contacte amb vostès per tal de traslladar-los la nostra profunda preocupació davant la decisió del Govern de Barcelona de comprar i introduir Dispositius Conductors d'Energia (DCE), també coneguts com a pistoles Taser, al cos de la Guàrdia Urbana de la ciutat. Coneixedores dels riscos potencialment letals que aquesta arma comporta, les quatre entitats ens unim per demanar-los **la suspensió de la compra i la realització d'una anàlisi tècnica independent** que permeti avaluar els seus impactes en termes de dret a la salut i el respecte als drets fonamentals.

¹ L'Associació Irídia està especialitzada en els efectes i conseqüències de l'ús de la força policial en els drets humans i en les persones, i compta amb més de 1000 persones sòcies.

² La Federació de Salut Mental Catalunya és un moviment social de representació, atenció i suport a les persones amb problemes de salut mental i les seves famílies. Porta més de 25 anys potenciant el model d'atenció comunitària i de defensa de drets per avançar cap a una societat més inclusiva i que garanteixi la igualtat d'oportunitats. Actualment agrupa més de 80 entitats de persones amb problemes de salut mental, les seves famílies i amics. Més informació a www.salutmental.org

³ La Federació Catalana d'Entitats de Salut Mental en Primera Persona – Federació VEUS està formada per l'Associació Pro Salut Mental de Catalunya; l'Associació Emilia Barcelona; el Grup de Recerca en Primera Persona; l'Associació Grup de Teatre Imagina; l'Associació Sociocultural Matisos; l'Associació Sociocultural Nikosia i la Societat Cooperativa AIXEC.

⁴ Col·lectiu de joves professionals de l'Atenció Primària per una medicina crítica, de qualitat i universal.

D'acord amb la informació facilitada al Ple del passat mes d'abril i a la Comissió de Presidència, Seguretat i Règim d'Interior del mes de juny, aquesta es tracta d'una decisió que compta únicament amb un criteri policial i per la qual no s'han fet públics indicadors ni informació tècnica especialitzada que en justifiqui la seva necessitat. Més encara quan ja a l'any 2009 el **Comitè contra la Tortura de Nacions Unides** va instar l'Estat espanyol (i en conseqüència a totes les seves institucions) a "considerar la possibilitat d'abandonar l'ús d'armes elèctriques Taser per part de les policies locals, ja que els seus efectes en l'estat físic i mental de les persones contra les que s'utilitzarien podrien conculcar els articles 2 i 16 de la Convenció" contra la Tortura⁵.

Així mateix, el **Comitè de Drets Humans de Nacions Unides**, en la seva Observació General Número 36 (2018) en relació al dret a la vida, estableix que els Estats han de "vetllar perquè les armes menys letals siguin sotmeses a estrictes proves independents i avaluar i vigilar els efectes en el dret a la vida d'armes tals com els dispositius que generen contraccions musculars mitjançant descàrregues elèctriques (taser), les bales de goma o de goma espuma i altres projectils d'energia atenuada"⁶.

La poca informació que ha transcendit sobre la decisió de l'Ajuntament de fer efectiva la compra es relaciona amb la voluntat d'emprar una nova arma, a cavall entre la de foc i la defensa personal, que permeti fer front a episodis d'agitació, alteració profunda de la persona o ús d'armes blanques. En aquest sentit, atenent les recomanacions internacionals de Nacions Unides i a les del propi fabricant de l'empresa Axon⁷, aquestes casuístiques són, precisament, en les quals se'n desaconsella el seu ús.

En concret, les *Orientacions de Nacions Unides en matèria de drets humans sobre l'ús d'armes menys letals en el manteniment de l'ordre* adverteixen que "el risc de causar lesions

⁵ Comitè contra la Tortura, 2009. *Examen dels informes presentats pels Estats part en virtut de l'article 19 de la Convenció. Observacions finals del Comitè contra la Tortura. Espanya (CAT/C/ESP/CO/5)*. Nacions Unides. Paràgraf 27. Pàgina 10, <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CAT%2FC%2FESP%2FCO%2F5&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

⁶ Comitè de Drets Humans, 2019. *Observació general Núm. 36. Article 6: el dret a la vida (CCPR/C/GC/36)*. Nacions Unides. Paràgraf 14, <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CCPR%2FC%2FGC%2F36&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

⁷ Es poden consultar en el següent enllaç: https://axon.cdn.prismic.io/axon%2F3cd3d65a-7500-4667-a9a8-0549fc3226c7_law-enforcement-warnings%2B8-5x11.pdf

importants o inclús la mort augmenta en determinades situacions, especialment quan les persones que han rebut una descàrrega elèctrica pateixen malalties cardíaques, han pres certs medicaments o drogues, o alcohol, o ambdós; o són, per altres raons, més susceptibles de patir efectes cardíacs adversos⁸. En la mateixa línia, el Comitè de Drets Humans ha considerat que aquestes armes no han de formar part de l'equip del personal de seguretat a les presons i a altres llocs de privació de llibertat, inclosos els centres de salut mental^{9 10}.

Aquestes advertències són encara més contundents si ens atenem a les **recomanacions del fabricant de la marca Taser, Axon**. Aquest fabricant constata que certes persones poden ser més susceptibles als efectes dels DCE, en concret, aquelles amb afeccions cardíaques, asma o altres afeccions pulmonars, les persones que pateixen deliri agitat, agitació profunda, esgotament sever, intoxicació per drogues o abús crònic de drogues i sobreesforç físic. Totes elles condicions que, en moltes ocasions, no tenen per què ser conegudes pels agents actuants i que l'ús de DCE pot causar o contribuir a una mort sobtada. Encara més, Axon especifica que s'hauria d'evitar l'ús de DCE en persones que poden caure sobre una superfície o objecte afilat, com podria ser una arma blanca.

Irdia també ha denunciat els impactes d'aquestes armes en un **cas de mort després de l'ús de Taser per part del cos de Mossos d'Esquadra**¹¹, ocorregut el novembre de 2021 a Badalona que, actualment, es troba en fase d'instrucció penal¹². Aquest cas ha evidenciat, entre d'altres coses, que els protocols de Mossos, a partir dels quals l'Ajuntament ha advertit que inspirarà els de la Guàrdia Urbana, són contraris a les recomanacions de Nacions Unides recollides més amunt, així com també a les advertències del propi fabricant. El mateix **Síndic de Greuges** així ho va advertir en el seu informe *Expansió, reglamentació i ús de les pistoles*

⁸ OACNUDH, 2021. *Orientacions de Nacions Unides en matèria de drets humans sobre l'ús d'armes menys letals en el manteniment de l'ordre*. Nacions Unides. Pàgines 37-38, Paràgrafs 7.4.6. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/LLW_Guidance_SP.pdf

⁹ Comitè contra la Tortura, 2019. *Observacions finals sobre el sisè informe periòdic del Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord*, Nacions Unides. Paràgraf 29. <https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CAT%2FC%2FGBR%2FCO%2F6&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

¹⁰ Confederación Salud Mental España, 2016. *Salut Mental Catalunya consigué que el Parlament retire el uso de pistolas eléctricas contra personas con problemas de salud mental*, <https://consaludmental.org/sala-prensa/actualidad/salut-mental-catalunya-consigue-retirar-uso-pistolas-electricas>

¹¹ Irdia, 2023. *Informe sobre violència institucional*, <https://irdia.cat/publicacions/informe-sobre-violencia-institucional-2023/>

¹² Muñoz, Tomás, 2024. *Irdia consigué reobrir judicialmente el caso de una muerte por pistola taser policial*, El Salto Diario, <https://www.elsaltodiario.com/violencia-policial/irdia-consigue-reabrir-judicialmente-caso-muerte-pistola-taser-policial>

elèctriques entre les policies de Catalunya (2021), en què instava a la seva modificació, entre d'altres, per tal de limitar el nombre màxim de descàrregues que es podien realitzar contra una mateixa persona, augmentar a 18 anys l'edat mínima contra la que es pot utilitzar aquesta arma, prohibir-ne el seu ús explícit en contextos de protesta i manifestació, així com incloure la obligatorietat de gravar-ne totes les intervencions. Aquestes i d'altres recomanacions segueixen sense quedar recollides a l'actual protocol de la Policia de la Generalitat.

Així mateix, el Síndic de Greuges recomanava la necessitat que la Direcció General de Policia realitzés un primer informe d'avaluació dels dos anys de la posada en funcionament dels DCE i que el presentés al Parlament de Catalunya. Fins on coneixen les entitats signants, aquesta avaluació no s'ha dut a terme i, en cas que sí, no es coneixen quins resultats ha conclòs.

Per la seva banda, la Federació Salut Mental Catalunya considera l'ús de Dispositius Conductors d'Energia (DCE) com una acció totalment desproporcionada, violenta i inadmissible, carregada d'estigma i desconeixement cap a la salut mental, que vulnera els drets humans i que té un efecte devastador en la persona en una situació de vulnerabilitat i patiment psíquic. Calen alternatives al sistema que dignifiquin i acompanyin les persones en situacions d'elevat patiment psíquic, i avançar cap a un model de suport i acompanyament a les persones més humà, més preventiu, més proper i més flexible ¹³.

En la mateixa línia, la Federació Catalana d'Entitats de Salut Mental en Primera Persona (Federació VEUS) alerta que pel col·lectiu de persones psiquiatritzades l'ús potencial de les pistoles Taser representa un risc molt elevat, donada l'alta prevalença de medicacions (drogues legals), problemes cardíacs i possibles moments interpretats per algú sense la formació adequada com «d'agitació». En aquest sentit, l'ús de pistoles Taser no només seria font d'una vulneració de drets fonamentals segons les Nacions Unides, sinó que esdevindria un perill real per a la integritat física de les persones amb experiència pròpia en salut mental, podent constituir causa de mort en el pitjor dels casos.

13 Salut Mental Catalunya, 2020. Inadmissible, aberrant, incomprensible. Prou violència! La ciutadania necessita un cos policia que l'atengui, l'ajudi i la protegeixi. <https://www.salutmental.org/comunicat-smc-27112020/>

Irídia

SMC salutmental
Catalunya

 **federació
veus**

 **La
CAPÇALERA**

Per tot lo exposat, els instem a replantejar la decisió de tirar endavant la compra i dur a terme una anàlisi tècnica independent, més enllà del estrictament policial, que garanteixi el ple respecte dels drets humans del conjunt de la ciutadania de Barcelona.

Esperem que la informació sigui del seu interès i que facin seva la nostra petició. Quedem a la seva disposició per a qualsevol dubte o aclariment, així com per a mantenir una reunió sobre la matèria.

Cordialment,

Anaïs Franquesa Griso

Directora d'Irídia – Centre per la Defensa de Drets Humans

Mercè Torrentallé Rocaspana

Presidenta de la Federació Salut Mental Catalunya

Albert Piquer Montón

President de la Federació Catalana d'Entitats de Salut Mental en Primera Persona – Federació VEUS

La Capçalera